

Ζοζέφ Κεσέλ

ΜΙΑ ΦΑΡΣΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ*

ΟΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ ΦΕΝΤΙΑ, ΟΣΤΑΠ ΚΑΙ ΝΤΜΙΤΡΙ ύπηρετούσαν πιστά σε μιὰ πολίχνη τοῦ κέντρου τῆς χώρας τὴν ὑπόθεση τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας, μολονότι κανεὶς τους δὲν ἦταν ἄξιος, οὔτε καὶ μὲ τρία βαρέλια βότκα, ν' ἀρθρώσει σωστὰ ἓναν τόσο περίπλοκο κοινωνικὸ σκοπὸ. Ὁ Φέντια προήδρευε τῆς ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Ὅσταπ ἦταν κομισάριος¹ γιὰ τὰ τρόφιμα ὅσο γιὰ τὸν Ντμίτρι, ποὺ δὲν τοῦ ἄρεσαν διόλου οἱ τίτλοι, αὐτὸς περιοριζόταν νὰ πληροφορεῖ τὴν ἀστυνομία γιὰ τοὺς ὑποπτούς. Δὲν ἦταν ὁ λιγότερο γνωστικὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς...

Ὁ Φέντια, ὁ Ὅσταπ κι ὁ Ντμίτρι ἀγαπιόντουσαν μὲ τρυφερή, θορυβώδη καί... οἰνοπερίχυτη στοργή, ἀφοῦ αὐτὴ ἐκδηλωνόταν κατὰ προτίμηση γύρω ἀπ' τὶς μπουκάλες ἐκεῖνες ποὺ ἡ ἰδιοκτησία τους προοριζόταν γιὰ τοὺς ἀληθινούς κομμουνιστές.

Τὸ λοιπόν, μιὰ μέρα, ὁ Φέντια ἔλαβε ἀπὸ τὴ Μόσχα ἓνα μνημειώδες δίπλωμα, ποὺ τοῦ ἀπένεμε τὸ παράσημο τοῦ Τάγματος τῆς Ἐρυθρᾶς Σημαίας, παράσημο ποῦ, ὅπως ὁ καθένας τὸ γνωρίζει, ἀτικατέστησε ἐπαξίως τὰ παλαιὰ μπιχλιμπίδια.

Ὁ Φέντια χάρηκε μὲ αὐτὴ τὴ διάκριση, γιατί σκέφτηκε πὼς θὰ ἔδινε χαρὰ στοὺς φίλους του τὸ νὰ γιορτάσουν εὐλαβικὰ μιὰ τόσο ωραία μέρα.

Δὲν λάθεψε διόλου. Ἄμα τὸ μικρὸ τους σοβιέτ² ἔμαθε τὰ νέα, ὁ κομισάριος γιὰ τὰ τρόφιμα δήλωσε:

– Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ γιορτάσουμε.

Κι ὁ μικρὸς Ντμίτρι, γλύφοντας μὲ τὴ διψασμένη γλώσσα του τὰ πρησμένα χεῖλη του, μουρμούρισε:

– Τὶ παράξενο! Διψάω ἤδη.

*

Τὸ γεῦμα ἐτοιμάστηκε σύμφωνα μὲ τὴν παλαιὰ τελετουργία μιᾶς καὶ τὸ καθεστῶς δὲν εἶχε καθόλου καινοτομήσει ὡς πρὸς τὸ θέμα ἐτοῦτο³ ἔτσι, ὑπῆρξαν πιπεράτα καὶ παχύρρευστα ζακούσκι³, ἓνα ἀριστοτεχνικὸ μπὸρς⁴ ξέχειλο ἀπὸ κρέμα, κοτόπουλα θρεμένα μὲ στάρι καὶ πολυτελῆ γλυκά.

Ὁλόκληρη ἡ πόλη τρεφόταν μὲ σάπιες ρέγγες, ὅμως οἱ κομισάριοι γιὰ τὰ τρόφιμα εἶναι μάγοι, ποῦ, ἀκόμα καὶ μέσα στὴν ἔρημο, θὰ ἤξεραν νὰ καλλιεργήσουν τροῦφες, κι ἐπίλεκτοι μάγειροι.

Γιὰ τὰ ποτὰ ἐπιφορτίστηκε ὁ Ντμίτρι. Οἱ σύντροφοί του τοῦ τὸ εἶχαν ἀναθέσει νὰ τὸ κάνει μόνος του. Ἦταν ἓνας μικρόσωμος ἄντρας, ὀλιγόγαλος, ποὺ δὲν σοῦ γέμιζε τὸ μάτι, ἀλλὰ εἶχε τὶς γνωριμίες του. Τὸ ἀπέδειξε κáνοντας σίγουρος σερβιτόρους νὰ φέρουν με-

1. Κομισάριος εἶναι ὁ ἐπίτροπος, ὁ πληρεξούσιος. Κατὰ τὴν πρώτη περίοδο τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καὶ κατόπιν τῆς ΕΣΣΔ (1917-1946) κομισάριος τοῦ λαοῦ ὀνομαζόταν ὁ κρατικὸς ἀξιωματοῦχος μὲ καθήκοντα ὑπουργοῦ.

2. Σοβιέτ εἶναι τὸ συμβούλιο τῶν ἀντιπροσώπων ποὺ ἀποτελοῦσε τὸ βασικὸ κυβερνητικὸ ὄργανο τῆς τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης.

3. Ρωσικοὶ μεζέδες.

4. Συνήθης ρωσικὴ σούπα ποὺ περιέχει κρέας καὶ διάφορα λαχανικά, κυρίως πατζάρια.

ρικά μπουκαλάκια ρούμι, μερικά φιαλίδια κοῦμελ⁵ κι ἓνα πανέρι μὲ σαμπάνιες. Ἐξἄλλου, ὁ ἴδιος ὁ οἰκοδεσπότης ἔβαλε ν' ἀνοίξουν ἓνα βαρελάκι βότκα.

Ἔτσι, πρὶν ἀκόμη ἀρχίσουν νὰ λιανίζουν τὰ πουλερικά, ὁ Φέντια φιλοῦσε κλαίγοντας τὴν περγαμνὴ του, ὁ Ὅσταπ τραγουδοῦσε γκαρίζοντας τὴ Διεθνή κι ὁ Ντιμίτρι, ἰδροκοπώντας μὲ μεγάλες σταγόνες, ἔφτιαχνε δυνατὰ μείγματα ἀπὸ βότκα, σαμπάνια καὶ κοῦμελ.

Στὸ ἐπιδόρπιο ὁ Ὅσταπ στήθηκε στὶς ἰσχνὲς γάμπες του ποὺ ἔτρεμαν σὰν σοῦστες, τὶς ὁποῖες κινοῦσε μιὰ ἀκανόνιστη δόνηση. Στύλωσε στὸν Φέντια ἓνα βαθυστόχαστο καὶ θολὸ βλέμμα, ἓνα ἀπέραντο χαμόγελο χάραξε τὸ ὅστεῶδες πρόσωπό του κι εἶπε:

– Σύντροφοι, ἡ καλὴ βραδιὰ φέρνει καλὴ φάρσα. Θὰ σᾶς ξηγηθῶ...

Γιὰ νὰ καθαρίσει τὴν ὁμιλία του, κατέβασε ἓνα ξέχειλο φλιτζάνι ποὺ τοῦ ἔτεινε ὁ Ντιμίτρι. Αὐτὴ ὥστόσο ἡ πράξη εἶχε τὸ ἐκπληκτικὸ ἀποτέλεσμα νὰ κλειδώσει τὴν εὐφράδειά του καὶ μάλιστα μὲ τέτοιο τρόπο ποὺ οἱ φίλοι του δὲν κατάφεραν νὰ καταλάβουν τὴν πρόθεσή του. Καθὼς ὅμως τὰ μεθοκοπήματά τους τοὺς προδιαθέτανε γιὰ ἐμπιστοσύνη, ἀκολούθησαν τὸν Ὅσταπ ὅταν αὐτὸς πετάχτηκε στὸ δρόμο.

Δὲν πῆγαν μακριὰ, καθὼς ὁ κομισάριος γιὰ τὰ τρόφιμα ἐξαφανίστηκε ξαφνικὰ σ' ἓνα σκοτεινὸ σπίτι. Σὲ λίγο ἐπέστρεψε ἀκολουθούμενος ἀπὸ κάποιον ποὺ ἔτρεμε ἐνῶ ἔσειε μιὰ καουτσουκένια κούκλα, ποὺ μὲ τὴ βοήθεια μιᾶς οὐρᾶς καὶ κεράτων παρίστανε χονδροειδῶς ἓνα διάβολο.

Ὁ Ὅσταπ ἀναφώνησε:

– Τό 'ξερα καλὰ πὼς θὰ 'βρισκα ὅτι πρέπει στοῦ βιοτέχνη παιχιδιῶν. Μὴν κλαῖς λοιπόν, ἀνόητε κι ὀδηγήσέ μας στοῦ παπᾶ.

Ὁ Φέντια κι ὁ Ντιμίτρι εἶδαν πὼς τὸ ζήτημα γινόταν ἐνδιαφέρον καὶ τοὺς ἔπιασε θορυβώδης χαρά.

– Στοῦ παπᾶ, στοῦ παπᾶ, ξεφώνισαν.

Τὸν βρῆκαν ξαπλωμένο ἀνάμεσα στὴν πολυάριθμη οἰκογένειά του. Ἡ μακριὰ γενειάδα του ἔμοιαζε μὲ μαῦρο μπάλωμα στὸ νυχτικὸ του.

– Ντύσου καὶ πάρε τὸ κλειδί τῆς ἐκκλησίας, γερο-κόρακα, τὸν διέταξε ὁ Ὅσταπ.

Ὁ παπᾶς οὔτε ποὺ διανοήθηκε νὰ διαμαρτυρηθεῖ, καὶ οἱ τρεῖς σύντροφοι βγῆκαν ἀγκαλιασμένοι ἐνῶ τοὺς ἀκολουθοῦσαν δύο μορφὲς κυρτωμένοι σὰν ἐρωτηματικὰ ἀπὸ τὸ φόβο.

*

Ἡ μεγάλη πόρτα ἄνοιξε μὲ ἀπαίσιο τριγμό, κι ἡ ἐκκλησία φύσηξε καταπάνω τους ἓναν δροσάτο ἴσκιό τόσο φορτωμένο μυστήριο ποὺ, παρ' ὅλη τὴ μέθη τους, στάθηκαν στὸ κατώφλι ἐλαφρὰ τρομαγμένοι.

– Πέρασε πρῶτος, Φέντια, ψιθύρισε ὁ Ὅσταπ.

Ὁ Φέντια ἔσπρωξε τὸν Ντιμίτρι κι ὕστερα στράφηκε πρὸς τὸν παπᾶ:

– Ἄντε, μαυρογέννη. Ὑποδέξου μας λοιπόν.

Μπῆκαν μέσα ἀκολουθώντας τον. Ὁ Ὅσταπ ἄναψε τὸ φακό του. Ἡ ἐκπομπὴ τοῦ φωτὸς ἔπεσε σ' ἓνα στυλό, καὶ τὸ βαθὺ κλίτος φάνηκε πιὸ σκοτεινὸ. Οἱ τρεῖς φίλοι δὲν αἰσθάνονταν πολὺ θαρραλέοι.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἔχοντας ὁ Ὅσταπ μιὰ ἰδέα στὸ μυαλό του, ἔφαχνε νὰ βρεῖ τὸ ἀγιασματάρι. Ὅταν τὸ βρῆκε, φώναξε πολὺ δυνατὰ γιὰ νὰ πάρει κουράγιο:

– Ντιμίτρι, ξεβούλωσε ἓνα φιαλίδιο καὶ γέμισε τὸ σκεῦος.

Συγχρόνως ἔσειε τὸ παιχίδι μὲ θριαμβευτικὸ χέρι. Τότε κατάλαβαν οἱ σύντροφοί του τὴ φάρσα. Τὸ ζητούμενο ἦταν νὰ βάλουν τὸ διάβολο νὰ κάνει μπάνιο οἰνοπνεύματος μέσα

5. Ἀρωματικὴ βότκα μὲ κύμινο.

στην ἐκκλησία. Αὐτὸ τοὺς φάνηκε ξεχωριστὸ καὶ τὸν Ὅστὰπ ποὺ βούταγε τὸ δαιμονιακὸ θύμα μὲς στὸ ἀγιασματᾶρι ποὺ ἦταν ξέχειλο.

Ὑστερα κάθισαν μὲ τὴν πλάτη ἀκουμπισμένη σὲ μιὰ κολώνα κι ἐπιτέθηκαν στὰ φιαλίδια.

Ξαφνικά – νὰ ἦταν ἓνα παράπονο τοῦ ἀνέμου, ἓνας τριγμὸς τῆς πόρτας, ἓνα φτερούγισμα νυχτερίδας; – κάτι σὰν πένθιμο γρύλισμα πέρασε κάτω ἀπ’ τὸν ἠχηρὸ θόλο. Ὅλο τὸ ἀγωνιώδες μυστήριό τῆς ἐκκλησίας ἔπεσε πάνω στοὺς μεθυσμένους.

Ὁ Φέντια πετάχτηκε ὄρθιος τρομοκρατημένος, κοίταξε τ’ ἀγιασματᾶρι κι ἔβαλε μεγάλη κραυγή.

– Δὲν εἶναι πιὰ ἐδῶ, τραύλισε, δὲν εἶναι πιὰ ἐδῶ.

Ὁ Ὅστὰπ κι ὁ Ντμίτρι ἔσκυψαν κι αὐτοὶ καὶ χλώμιασαν.

Ὁ διάβολος εἶχε ἐξαφανιστεῖ, ἀφήνοντας μονάχα πίσω του ἓναν χοχλαστικὸ καὶ δύσοσμο ἀφρό. Τότε, τρελαμένοι, τὸ ἔβαλαν παραπατώντας στὰ πόδια, κι ὁ Φέντια, μὴ βρίσκοντας θέση γιὰ τὰ σταυροκοπήματά του, ἔδινε σπρωξιᾶς στοὺς συντρόφους του.

Ὁ παπάς, ποὺ εἶχε κι αὐτὸς δεῖ, χτυποῦσε τὰ δόντια του. Ὅμως ὁ γέρος κατασκευαστῆς παιχνιδιῶν ξινογέλασε καὶ τοῦ εἶπε:

– Μὴν τρομάζεις, γέροντα, τὸ καουτσούκ δὲν ἀντέχει τὴ βότκα.

Ἐπειτα μὲ μερικὲς ρουφηξιᾶς ἄδειασε τ’ ἀγιασματᾶρι.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Un tour du diable», *Contes. Nouveaux contes*, Gallimard/folio, 2001, σσ. 112-117.